

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
ilova

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN TERAPIYA VA TIBBIY
REABILITATSIYA ILMIY-AMALIY TIBBIYOT MARKAZI**

**«OSTEOARTROZ» NOZOLOGIYASI BO'YICHA
MILLIY TIBBIY STANDARTI**

Toshkent-2025

«TASDIQLAYMAN»
Toshkent tibbiyot akademiyasi
rektori t.f.d., professor
Sh.A.Boymuradov

---

23 may 2025 yil

«OSTEOARTROZ» NOZOLOGIYASI BO‘YICHA MILLIY TIBBIY STANDARTI

TOSHKENT 2025

«OSTEOARTROZ»

NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODD), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN MUTAXASSISLAR NOMI

XKT-10/11 bo‘yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi:	Nozologiya bo‘yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar		Nozologiya bo‘yicha statsionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
		Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassislar	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassislar	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
M15 M15.1 M15.2 M16 M17 M18 M19	Birlamchi tarqalgan osteoartroz; Geberden tugunlari; Bushar tugunlari Koksartroz; Gonartroz; 1-chi kaft - barmoq bo‘g‘imining artrozi Boshqa osteoartrozlar.	OSH; Revmatolog.	Ortoped - travmatolog; Rentgenolog; Fizioterapiya shifokori, Xalq tabobati shifokori.	Revmatolog.	Terapevt; Ortoped - travmatolog; Rentgenolog; Fizioterapiya shifokori, Xalq tabobati shifokori.

Osteoartrit (XKT11)
FA00 Son osteoartriti
FA00.0 Birlamchi son osteoartriti
FA00.1 Son travmatik osteoartriti haqida ma'lumot
FA00.2 Sonning boshqa ikkilamchi osteoartriti
FA00.Z Aniqlanmagan son osteoartriti
FA01 Tizza bo‘g‘imi osteoartriti
FA01.0 Birlamchi tizza osteoartriti
FA01.1 Tizza bo‘g‘imi travmatik osteoartriti haqida ma'lumot
FA01.2 Tizzaning boshqa ikkilamchi osteoartriti

FA01.Z Aniqlanmagan tizza osteoartriti
FA02 Bilak va qo'l osteoartriti
FA02.0 Bilak va qo'lning birlamchi osteoartriti
FA02.1 Bilak va qo'lning travmatik osteoartriti haqida ma'lumot
FA02.2 Bilak va qo'lning boshqa ikkilamchi osteoartriti
FA02.Z Aniqlanmagan bilak va qo'l osteoartriti
FA03 Boshqa ko'rsatilgan bo'g'im osteoartriti
FA03.0 Boshqa ko'rsatilgan bo'g'imning birlamchi osteoartriti
FA03.1 Boshqa ko'rsatilgan bo'g'imning travmatik osteoartriti haqida ma'lumot
FA03.2 Boshqa ko'rsatilgan bo'g'imning boshqa ikkilamchi osteoartriti
FA03.Z Boshqa ko'rsatilgan bo'g'implarning aniqlanmagan osteoartriti
FA04 Oligoosteoartrit
FA05 Polioosteoartrit
FA0Z Aniqlanmagan osteoartrit

OSTEOARTROZ NOZOLOGIYA BO'YICHA TASHXISLASH, DAVOLASH, REABILITATSIYA VA DISPANSERIZATSIYA TADBIRLARI

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					Xizmat ko'rsatish yoki tekshiruvni o'tkazish minimal soni (<i>har bir davolangan holat uchun</i>)	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
		OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Mutaxassis (shifokor) maslahati Asosiy:	1. OSh	+					2-4 marta	Ambulator yordam: 7 kun. Statsionar yordam: 10 kun, og'ir va o'ta og'ir kechishi uchun 12 kungacha,
	2. Revmatolog		+	+	+	+	2-4 marta	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalarida 14 kungacha.

Izoh: Ko'rsatmaga muvofiq takroriy qo'shimcha mutaxassislar ko'rigi tavsiya etiladi								
Mutaxassis (shifokor) maslahati Qo'shimcha:	1. Ortoped-travmatolog		+	+	+	+	1 marta	
	2. Rentgenolog	+	+	+	+	+	1 marta	
	3. Fizioterapiya shifokori		+	+	+	+	2 marta	
	4. Xalq tabobati shifokori	+	+	+	+	+	1 marta	
Izoh: - bemorda qo'shimcha boshqa yoki yondosh kasalliklari aniqlangan holatda va ko'rsatmaga muvofiq boshqa tegishli tor doiradagi mutaxassislarning ko'rigi o'tkazilishi mumkin;								
Laborator tekshiruvlar Asosiy:	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili	+	+	+	+	+	2 marta	
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahlili	+	+	+	+	+	2 marta	
	3. RO tahlili		+	+	+	+	2 marta	
	4. S reaktiv oqsil miqdorini aniqlash		+	+	+	+	2 marta	
	5. Biokimyoviy analizlar: Qondagi ALT, AST, bilirubin, qand miqdorini aniqlash, qondagi triglitseridlar, YuZL, PZL, qon zardobida siydik kislotasi, kreatinin	+	+	+	+	+	2 marta	
Izoh: Laborator tekshiruvlarni tor doiradagi mutaxassis maslahatiga ko'ra yoki davolanish jarayonida ko'rsatma bo'lganda takroriy o'tkazilishi mumkin.								
Laborator tekshiruvlar Qo'shimcha:	1. ASSP (Siklik sitrullin saqlovchi peptid antitelolari)				+	+	1 marta	
Izoh: Bemorda yondosh kasalliklari aniqlanganda tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud qo'shimcha va takroriy instrumental diagnostik tekshiruvlar o'tkazilishi mumkin.								
Instrumental tekshiruvlar Asosiy:	1. Bo'g'imlar rentgenografiyasi	+	+	+	+	+	1 marta	
	2. Bo'g'imlar UTT		+	+	+	+	2 marta	
Izoh: Instrumental tekshiruvlarni tor doiradagi mutaxassis maslahatiga ko'ra yoki davolanish jarayonida ko'rsatma bo'lganda takroriy o'tkazilishi mumkin.								
Instrumental tekshiruvlar Qo'shimcha:	1. Bo'g'imlar MRT				+	+	1 marta	
Izoh: Bemorda yondosh kasalliklari aniqlanganda tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib mavjud qo'shimcha va takroriy instrumental diagnostik tekshiruvlari o'tkazilishi mumkin.								
*STATSIONAR DAVOGA KO'RSATMA: tuman darajasi - yaqqol og'riq sindromi hamda ambulator davo samarasiz holatlar va/yoki yondosh kasalliklar mavjud bo'lgan holatlar; viloyat darajasi - yaqqol og'riq sindromi, doimiy/residivlanuvchi sinovit va yondosh kasalliklar yoki asoratlar bilan og'ir kechishi; tuman darajasidagi davoning samarasizligi; respublika darajasi - yaqqol og'riq sindromi, doimiy/residivlanuvchi sinovit va yondosh kasalliklar yoki bo'g'im deformatsiyasi, osteoporoz, bo'g'im ankilozi, bo'g'im ichi sinishlar kabi asoratlar bilan birga kelishi; og'ir kechishi va samarasiz davo.								

DAVOLASH TADBIRLARI

Medikamentoz davo

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davolar)		Tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozasi	Bir kurslik dozasi
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozasi va qo'llanilishi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
(SYSADOA) tog'ay va suyak to'qimasi metabolizmi korrektori: Xondroitin sulfat	Kapsula 500 mg - ichishga- kuniga 2 marta; Ampula 100 mg/ml - m/o- kun ora.		+	+	+	+	2 kaps. 1 amp/2 sutkada	180 kaps. 25 amp.
(SYSADOA) tog'ay va suyak to'qimasi metabolizmi korrektori: Glyukozamin sulfat	Tabletka 750-1500 mg va 1500 mg eritma tayyorlash uchun kukun. Ichishga- kuniga 1-2 marta; 400 mg/2 ml ampula, A+B eritma (erituvchi 1,0 ml+preparatning eritmasi 2,0ml) bitta shprisda.- m/o- xaftasiga 3 marta.		+	+	+	+	2 tabl. 1 amp/2 sutkada	180 tabl. 25 amp.
(SYSADOA) tog'ay va suyak to'qimasi metabolizmi korrektori: Kombinirlangan vositalar (xondroitin va glyukozamin)	Kapsula 500 mg; 400mg; Tabletka 200 mg; 250 mg; Ichishga 500 mg dan - kuniga 1-3 marta.		+	+	+	+	4 kaps.	360 kaps.
(SYSADOA) interleykin-1 ingibitori: Diaserein	Kapsula 50 mg; Ichishga- kuniga 1 kapsuladan 1-2 marta.		+	+	+	+	2 kaps.	120 kaps
(SYSADOA) xushbo'y garpagofit martiniya va oq tol po'stlog'i: Sustavin	Tabletka- ichishga- kuniga 2 marta.		+	+	+	+	4 tabl.	360 tabl.

(SYSADOA) to'qimalarni tiklash uchun stimulyator: Glikozamin glikan peptid kompleks	Ampula 1 ml- m/o- kun ora.		+	+	+	+	1 amp./2 sutkada	25 amp.
o'smaga qarshi vosita, antimetabolit Metotreksat	2,5 mg, 5 mg tabletkalar, ichishga, 7,5-15mg haftada 1-2 marta		+	+	+	+	2,5 mg, 5 mg tabletkalar, ichishga, 10-15mg haftada 1-2 marta	Qisqa muddatga, sinovitda
Immunodepressant Leflunomid	20 mg tabletka, ichishga, 10-20 mg, kuniga 1 marta		+	+	+	+	1 tabl.	Qisqa muddatga, sinovitda
(NYaQV) Parasetamol	500 mg tabletka - ichishga- 2-3 marta/kuniga	+	+	+	+	+	2 tabl.	60 tabl.
(NYaQV) Diklofenak	Tabletka 25mg, 50 mg; Ichishga- kuniga 2-3 marta 100 mg tabletka, kapsula- ichishga- kuniga 1 marta 3ml 25mg/ml ampula- m/o- kuniga 1-2 marta 1ml 75mg/ml ampula- m/o- kuniga 1-2 marta	+	+	+	+	+	2 tabl. 1 amp.	60 tabl. 5 amp.
(NYaQV) Aseklofenak	Tabletka 100 mg, ichishga- kuniga 2 marta	+	+	+	+	+	2 tabl.	60 tabl.
(NYaQV) Indometatsin	Tabletka 25 mg - ichishga kuniga 2-3 marta	+	+	+	+	+	2 tabl.	20 tabl.
(NYaQV) Ketorolak	Tabletka 10 mg - ichishga- kuniga 1-4 marta 30mg/ml ampula- v/i, m/o- kuniga 1-3 marta	+	+	+	+	+	2 tabl. 2 amp.	10 tabl. 5 amp.
(NYaQV) Ibuprofen	Tabletka 200 mg - ichishga- kuniga 3-4	+	+	+	+	+	3 tabl. 2 tabl.	60 tabl.

	marta 400 mg tabletka- ichishga- kuniga 2-3 marta 800 mg tabletka- ichishga-kuniga 1 marta						1 tabl.	
(NYaQV) Naproksen	Tabletka 250mg, 500mg - ichishga- kuniga 2 marta Tabletka 275mg, 550mg - ichishga- kuniga 1-2 marta	+	+	+	+	+	2 tabl. 1 tabl.	60 tabl.
(NYaQV) Ketoprofen	Kapsula 50 mg - ichishga- kuniga 3-4 marta Tabletka 100 mg - ichishga- kuniga 1-2 marta Tabletka va kapsula 150 mg - ichishga- kuniga 1 marta Ampula 2 ml 50mg/ml - m/o, v/i- kuniga 1-2 marta	+	+	+	+	+	3 kaps. 2 tabl. 1 tabl. 1 amp.	10 tabl 5 amp.
(NYaQV) Deksketoprofen	Tabletka 12,5 mg, 25mg 25 mg ichishga eritma tayyorlash uchun granulali paketcha- ichishga- kuniga 1-3 marta 2 ml 25mg/ml ampula- m/o yoki v/i-kuniga 1-2 marta	+	+	+	+	+	2 tabl. 1 amp.	20 tabl. 5 amp.
(NYaQV) Tenoksikam	Tabletka 20 mg - ichishga-kuniga 1 marta Liofillangan kukun 20 mg va erituvchi flakon- m/o, v/i-kuniga 1 marta	+	+	+	+	+	1 tabl. 1 flakon.	30 tabl. 5 flakon.

(NYaQV) Lornoksikam	Tabletka 4 mg -ichishga- kuniga 2-3 Tabletka 8mg -ichishga- kuniga 1-2 marta Flakon 8 mg v/i va m/o kiritish uchun eritma tayyorlashga liofilizat- v/i, m/o- kuniga 1-2 marta	+	+	+	+	+	2 tabl. 1 tabl. 1 flakon.	60 tabl. 5 flakon.
(NYaQV) Piroksikam	Kapsula 10 mg, 20 mg, tabletka- ichishga- kuniga 1 marta Ampula 20mg/ml - kuniga 1 marta	+	+	+	+	+	1 tabl. 1 amp.	10 tabl. 3 amp.
(NYaQV) Meloksikam	Tabletka 7,5 mg; 15 mg - ichishga- kuniga 2 marta Ampula 15mg/1,5ml - m/o- kuniga 1 marta	+	+	+	+	+	2 tabl. 1 amp.	60 tabl. 5 amp.
(NYaQV) Nimesulid	Tabletka 100 mg, 100 mg/2 g suspenziya tayyorlab ichish uchun granula- ichishga- kuniga 2 marta	+	+	+	+	+	2 susp.	60 susp.
(NYaQV) Etodolak	Tabletka 400 mg, 600 mg - ichishga- kuniga 2 marta	+	+	+	+	+	2 tabl.	30 tabl.
(NYaQV) Etorikoksib	Kapsula 200 mg; ichishga – kuniga 2 maxal	+	+	+	+	+	1 kaps.	30 kaps.
(NYaQV) selekoksib	Tabletka 60 mg, 90 mg, 120 mg - ichishga- kuniga 1 marta	+	+	+	+	+	2 tabl.	60 tabl.
(Opioid analgetik) Tramadol	Tabletka 50 mg; 100 mg; ichishga- kuniga 1-2 marta		+	+	+	+	1 tabl.	60 tabl.
(Antidepressant) Duloksetin	Kapsula 20 mg - 20 mg- kuniga 1 marta		+	+	+	+	1 tabl.	30 tabl.

Izoh: NYaQV larni og'riq qoldirish maqsadida minimal dozada va qisqa muddatda qo'llash tavsiya etiladi. Opioid analgetiklar va antidepressantlar kuchli og'riqlarda qat'iy

ko'rsatmalarga asoslanib ishlatilishi zarur.

Davolash tadbirlari (medikamentoz davolar)		Tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozasi	Bir kurslik dozasi
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozasi va qo'llanilishi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Betametazon dipropionat/natriya fosfat (bo'g'im ichi in'eksiyasi)	7 mg/ml-1,0 ml in'eksiya uchun suspenziya		+	+	+	+	1 ml.	Sxema bo'yicha
Triamsinolon asetonid (bo'g'im ichi in'eksiyasi)	40 mg/ml - 1,0 ml in'eksiya uchun suspenziya		+	+	+	+	1 ml	Sxema bo'yicha
Gialuron kislotasi Yuqori va past molekulyar gibrid kompleksi	To'ldirilgan shpris 64 mg/2 ml		+	+	+	+	2 ml	Sxema bo'yicha
Gialuron kislota asosli yopishkok-elastik implantat (bo'g'im ichi in'eksiyasi)	To'ldirilgan shpris 60 mg/3 ml 90 mg/3 ml		+	+	+	+	3.0ml	Sxema bo'yicha

Izoh: Milliy klinik protokollarda keltirilgan dovolash rejimlaridan (ushbu asosiy va qo'shimcha dori vositalarning har xil kombinatsiyalari) kasallikning og'irlik darajasiga va ko'rsatmaga muvofiq holda foydalaniladi, hamda ushbu protokollarga mos ravishda qo'shimcha dori vositalar va qo'shimcha usullar tavsiya etilishi mumkin.

Ushbu dori vositalarning bir kurslik dozasi faqat kasallikning aynan shu xuruj (qo'zish) davrida ambulator yoki statsionar yordamini ko'rsatish uchun ishlatiladigan miqdori ko'rsatilgan.

(REJALI JARROHLIK AMALIYOTI)

Davolash tadbirlari (operativ davo)	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
Jarrohlik amaliyoti/aralashuv/muolaja nomi	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Osteoartroz 3-4 bosqichlarida yoki asoratlar kelib chiqqanda, masalan, bo'g'im ichi sinishlari kuzatilganda, bemor jarrohlik amaliyoti o'tkaziladi				+	+

Izoh: Endoprotezlash jarroxlik amaliyoti ortoped-travmatolog mutaxassislar tomonidan o'tkaziladi.

PARHEZ STOLI/DIETA

Ovqatlanish tartibi	Tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
	OSHP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Parhez stoli va uning davomiyligi					
15 – stol, doimiy. Agar bemorda semizlik kuzatilsa 8-stol tana vaznini kamaytirish uchun	+	+	+	+	+

DISPANSERIZATSIYA

Dispanserizatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OSHP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Dispanser nazorati muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. OSHP: Bemorlarni o'rgatish - bemorga moslashtirilgan va kasallik haqida ma'lumot, turmush tarzini o'zgartirish bo'yicha tavsiyalar, vazn yo'qotish va jismoniy mashqlar zarurligini o'z ichiga oladi	+		2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	doimiy
	2. Revmatolog: kasallik xurujini oldini olish; davoni doimiy korreksiyalash; dorilar asoratlari kelib chiqishini oldini olish; fizioterapevtik va davolovchi jismoniy mashqlarni belgilash.	+	+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	3. Ortoped-travmatolog: zarur ortopedik tavsiyalar beriladi – ortezlar, tayoq yoki boshqa yordamchi vositalar (qo'ltiq tayoqchalari, g'ildirak yurituvchilar (xodunki), ramkalar va boshqalar) bilan yurish.		+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	4. Fizioterapevt shifokori ko'rigi.		+	2 marta yiliga	
Izoh: <i>Qo'shimcha kasalliklarning og'irligini baholash uchun holatdan kelib chiqib boshqa tor doiradagi mutaxassilar maslahati tavsiya etiladi.</i>					
Laborator tekshiruvlar	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili	+		2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	doimiy
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahlili	+		2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	

	3. RO tahlili		+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	4. S reaktiv oqsil miqdorini aniqlash		+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	5. Biokimyoviy analizlar: Qondagi ALT, AST, bilirubin, qand miqdorini aniqlash, qondagi triglitseridlar, YuZL, PZL, qon zardobida siydik kislotasi, kreatinin		+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	

Izoh: Qo'shimcha kasalliklarning og'irligini baholash uchun hamda holatdan kelib chiqib laborator tekshirishlar o'tkaziladi.

Instrumental tekshiruvlar	1. Bo'g'imlar rentgenografiyasi	+		1 marta yiliga	doimiy
	2. Bo'g'imlar UTT		+	2 marta yiliga	

Izoh: Qo'shimcha kasalliklarning og'irligini baholash uchun hamda holatdan kelib chiqib boshqa qo'shimcha instrumental tekshirishlar o'tkaziladi.

(BIRLAMCHI, IKKILAMCHI VA UCHLAMCHI PROFILAKTIKA/ SKRINING)

Profilaktika tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OSHP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. OSHP: Bemorlarni o'rgatish - bemorga moslashtirilgan va kasallik haqida ma'lumot, turmush tarzini o'zgartirish bo'yicha tavsiyalar, vazn yo'qotish va jismoniy mashqlar zarurligini o'z ichiga oladi	+		2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	doimiy
	2. Revmatolog: kasallik xurujini oldini olish; davoni doimiy korreksiyalash; dorilar asoratlari kelib chiqishini oldini olish; fizioterapevtik va davolovchi jismoniy mashqlarni belgilash.	+	+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	3. Ortoped-travmatolog: zarur ortopedik tavsiyalar beriladi – ortezlar, tayoq yoki boshqa yordamchi vositalar (qo'ltiq tayoqchalari, g'ildirak yurituvchilar (xodunki), ramkalar va boshqalar) bilan yurish.			+	

	4. Fizioterapevt shifokori ko'rigi.		+	2 marta yiliga	
Laborator tekshiruvlar	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili	+		2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	doimiy
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahlili	+		2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	3. RO tahlili		+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	4. S reaktiv oqsil miqdorini aniqlash		+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
	5. Biokimyoviy analizlar: Qondagi ALT, AST, bilirubin, qand miqdorini aniqlash, qondagi triglitseridlar, YuZL, PZL, qon zardobida siydik kislotasi, kreatinin		+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	
Instrumental tekshiruvlar	1. Bo'g'imlar rentgenografiyasi	+		1 marta yiliga	doimiy
	2. Bo'g'imlar UTT		+	2 marta yiliga	
Profilaktika usullar	1. Normal tana massasini saqlash (TMI 25 kg/m ² dan oshmasligini ta'minlash)	+	+	2 marta yiliga	doimiy
	2. Tizza bo'g'imining tez-tez bukilishi bilan bog'lik harakatlar va og'ir ko'tarishni cheklash	+	+	2 marta yiliga	
	3. Davolovchi jismoniy mashqlar belgilash	+	+	2 marta yiliga	
Izoh: Profilaktik chora-tadbirlar asosan OSh, revmatolog va ortoped-travmatolog shifokorlari tomonidan amalga oshiriladi.					

(REABILITATSIYA)

Reabilitatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	Uy sharoitida	OSHP/OP / KTMP	Statsionar sharoitida	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. OSHP: Bemorlarni o'rgatish - bemorga moslashtirilgan va kasallik haqida ma'lumot, turmush tarzini o'zgartirish bo'yicha tavsiyalar, vazn yo'qotish va jismoniy mashqlar zarurligini o'z ichiga oladi	+	+		2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	doimiy
	2. Revmatolog: kasallik xurujini oldini olish; davoni doimiy korreksiyalash; dorilar asoratlari kelib chiqishini oldini olish;	+	+	+	2-4 marta yiliga og'irlik darajasiga qarab	

	fizioterapevtik va davolovchi jismoniy mashqlarni belgilash.					
	3. Ortoped-travmatolog: zarur ortopedik tavsiyalar beriladi – ortezlar, tayoq yoki boshqa yordamchi vositalar (qo‘ltiq tayoqchalari, g‘ildirak yurituvchilar (xodunki), ramkalar va boshqalar) bilan yurish.		+	+	2-4 marta yiliga og‘irlik darajasiga qarab	
	4. Fizioterapevt shifokori ko‘rigi.		+	+	2 marta yiliga	
Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi						
Laborator tekshiruvlar	1. Qonning umumiy (klinik) taxlili		+	+	2-4 marta yiliga og‘irlik darajasiga qarab	doimiy
	2. Siydikning umumiy (klinik) tahlili		+	+	2-4 marta yiliga og‘irlik darajasiga qarab	
	3. RO tahlili		+	+	2-4 marta yiliga og‘irlik darajasiga qarab	
	4. S reaktiv oqsil miqdorini aniqlash		+	+	2-4 marta yiliga og‘irlik darajasiga qarab	
	5. Biokimyoviy analizlar: Qondagi ALT, AST, bilirubin, qand miqdorini aniqlash, qondagi triglitseridlar, YuZL, PZL, qon zardobida siydik kislotasi, kreatinin		+	+	2-4 marta yiliga og‘irlik darajasiga qarab	
Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi						
Instrumental tekshiruvlar	1. Bo‘g‘imlar rentgenografiyasi		+	+	2 marta yiliga	doimiy
	2. Bo‘g‘imlar UTT		+	+	2 marta yiliga	
Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi						
Reabilitatsion usullar	Bemorlarni o‘rgatish - bemorga moslashtirilgan va kasallik haqida ma‘lumot, turmush tarzini o‘zgartirish bo‘yicha tavsiyalar, vazn yo‘qotish va jismoniy mashqlar zarurligini o‘z ichiga oladi	+	+		2 marta yiliga	doimiy
	kasallik xurujini oldini olish; davoni doimiy korreksiyalash; dorilar asoratlari kelib chiqishini oldini olish; fizioterapevtik va davolovchi jismoniy mashqlarni belgilash.		+	+	2 marta yiliga	
	ortopedik tavsiyalar beriladi – ortezlar, tayoq yoki boshqa yordamchi vositalar	+	+	+	2 marta yiliga	

	(qo'ltiq tayoqchalari, g'ildirak yurituvchilar (xodunki), ramkalar va boshqalar) bilan yurish.					
--	--	--	--	--	--	--

Izoh: Reabilitatsiya chora-tadbirlari har bir bemorga individual, kasallik bosqichi va kelib chiqqan asoratlar turiga qarab tavsiya etiladi